

Listy z New Yorku.

New York, 9. září, 1893.

Kdo by pochyboval, že mezi našimi krajany zabudil se skutečný, citlivý nedostatek, ten se o tom mohl přesvědčiti při pohostinných hrách pana Šmahy. Když ani takový lenivší umělec není s to přilákati tolik obecenstva, aby naplnilo divadelní sálu a to v New Yorku, jehož české obyvatelstvo věru že nelze vinit z přehnané neb nemletné spofivosti, pak už to něco znamená. Při první divadelní hře "Hrobbický" byla přední polovice divadelního sálu téměř úplně prázdná, až i v zadu bylo vůde dost místa. Lože zůstaly skoro vešměs neobsazeny. Na recitaci sešlo se sotva 300 osob, tak že čistý výnos z obou večerů obnášel př. \$5. Jak p. Šmaha podal sedláku Vrhu, mistrně vyličila Dennice Novověku, dlužno jen dodati, že i naši ochotníci činili se znamenitě. Věcná škoda, že jen tak nepatrný počet našich krajanů byl přítomen hrám p. Šmahy, ale nemalou vinu nese pořadatel výbor. Ustanovití cenu téměř polovičky sedadel (v přizemí a v ložích) na jeden dolar a to v nynější krizi, byla neomluvitelná bezhlavost. Těch patnáct asi řad prázdných sedadel zrovna v popředí muselo p. Šmaha, zvyklého na plné domy, urážeti. Při 50 a 25 centech vstupného mohlo býti divadlo plno.

Zdejší česko-amer. dem. klub, je hoř bosem je p. Vojtíšek, rozdal českým voličům svolání, v němž mezi jiným praví: "Checete-li však abychom byli i na dále několika dobrodruhy při volbách za sklesléci piva prodávání, nuže necht zůstaneme při starém." Z toho vyrozumívám, že dem. klub chce nastoupiti jinou dráhu. Leč jakým způsobem chce zvýšiti tržní cenu českého hlasu, není mi zřejmo. Bohužel tammanští politikáři necení české hlasy tuze vysoko. Je-li pravda, že za českým klubem stojí 2000 českých voličů, jak p. Vojtíšek chtěl náčelníkům Tammany Hallu namluviti, tu měl o loňských volbách odmítnouti oných \$125, jež mu pan Dunn, leader 20. sněmovního okresu pro český klub odevzdal. Sto pět a dvacet dolarů za 2000 hlasů, tedy na fous šest a čtvrt centů za hlas, to je až urážlivá láce. To jedno místo hasiče a asi dvou metařů při vítězých presidentských volbách sotva padá na váhu.

Dne 31. srpna odejelo odtud 16 českých perleťáků. Mezi nimi nacházela se jedina rodina, rodiče se šesti dospělými syny a dcerou, která za 15tíměstěného pobytu v této zemi ušetřila si zde 6000 zlatých. Ovšem že všichni pracovali až 16 hodin denně a mimo živobytí nic nekupovali. Také nikdy nestávkovali, jako jiní, nýbrž stále skábovali. Leč ostatní do Čech se vracějící perleťáři jeji bez centu, an je odtud vyhnala bída, jaká zavládla v jejich živnosti.

Hlavní naše živnost, doutníkářství, začíná poznáňla jevit známky života. Tu a tam se otevře dílna, ale jen s omezeným počtem dělníků a to ještě při zkrácení doby pracovní.

Zdejší dělnictvo je šmahem pro odvolání Shermanova zákona. Jen toho každý želí, že náš stát, nejlidnatější a nejdůležitější v Unii, je ve spolkovém senátu tak mízně zastoupen. Proto senator Allen z Nebrasky nepravě vyřítá New Yorku, že vykonává přílišný vliv na národní vládu. Jest-li se tak děje, pak to jistě není příčiněm našich senatorů Hilla a Murphyho. Jak věci stojí, každý západní stát, s obyvatelstvem menším nežli zdejší kongresní distrikt, v senátu lépe zastoupen jea vykonává více vlivu nežli Empire State. Co se toho bohat

stet tře, myslím, že se Východu klivd. Al bude stát Washington, nebo Dakoty, nebo Wyoming tak dlouho a tak husté obydlí, možná že bude tak bohatý, budou-li tomu poloha a přirod. poměry příjavní. Farmář v Nebrascce, který 20 let na farmě hospodáři, je v tom jistě lépe nežli jeho soused, který teprv loni zaujal homestead. Co nám tedy vadí, je nynější zřízení, jenž umožňuje hromadění bohatství v málo rukou na úkor pracovního lidu. Proto mohu směle tvrdit, že Iowa neb Nebraska chová větší procento spokojených, mírně zámožných lidí, nežli ten bohatý New York.

New York chystá se k stavbě nové radnice. Konkurs vypsáný na nejlepší plány zahulil zájem v celém světě. Celkem podáno 131 plánů, z nichž mnohé přišly až z Evropy. Prvních pět plánů následujících za nejlepším odměněno bude cenami po \$2000. Avšak plán za nejlepší uznáný přinese jeho tvůrce bohatství. Architekt ten obdrží z prvního na stavbu vydaného milionu \$50,000, z druhého milionu \$40,000 a z každého dalšího milionu \$30,000.

Stavba katedrály sv. Jana narazila na nepředvídané překážky. Ačkoli staveniště katedrály je na vysokém návrší a vůde je skála hned pod povrchem, místo na němž bude stát věž 500 st. vysoká, je hlinité a není možno dokopat se skály. Věž, která bude se vypínati nad hlavní loď v místě, kde ji protíná příční loď, bude spočívati na čtyřech obrovských pilířech, z nichž každý bude mít 28 stop do čtverce. Váha věže je vypočtena na 30,000 tun. Stavitelové jsou v nemalých nesnážích, poněvadž základní kámen ke kostelu je už položen.

U Sandy Hook byly zkoušeny nové Holtzerovy střely. Výsledek byl překvapující. Třístaliberní střela proletěla devíti palcovou ocelovou deskou, jako by byla ze sýra, pak prošla dubovým trámovým tří stopy tlustým a písečným náspem 25 stop vysokým.

Při stavbě kabelové dráhy na třetím avenue ustanoven za řídícího inženýra major P. Tomášek. Dle jména ne-li Čech, jistě Slovan

V nedalekém Gladstone, N. J., slavivají každoročně potomci Johna Smitha velkou rodinnou slavnost, reunion. Praotec této rodiny přišel tam před 150 lety z Long Island. Měl 17 dětí a potomci jejich, jichž je na deset tisíc, roztroušeni jsou po širé krajině. Mnozí z nich žijí ve skvělých poměrech.

Neslýchané neštěstí potkalo naši krajanů paní Lindnerovou. Přečázela avenue A, když náhle do ní vrazil vozík, tak zvaný sulky tak nešťastně, že jedna z vojí prorazila jí přední žebra, plicce a vyjela zády. Když vlekl ji ještě kus cesty, nežli mohl být zastaven. S voje byla sundána již co mrtvola.

Aug. Malone podřezal si dne 27. srpna břítvou krk, tak že průdušnice byla ve dví. Když už všecky jiné prostředky zachrániti jej při životě selhaly, rozhodl se dr. Willis k poslednímu pokusu. Sešel oba konce průdušnice jak mohl a ostatní ponechal přírodě. Ta také pomohla. Malone je nyní úplně zdrav.

Zdejší anarchisté by byli velmi rádi využívali neblabě obchodní poměry a proto štváli jak jen mohli. Jeden z nich, Timmerman, za to dostal šest měsíců žaláře a bojovná Emma Goldmanová půjde bezpochyby za ním. Také mezi námi učiněn byl s jisté strany pokus, sňksovati nějaké to vzbouření, ale naši krajané nechťeli zabrat a měli dobře. Všecka odstuda shrnula by se na nás, ba i ti páni soudruzi, kteří by nás k tomu svedli, vysmáli by se nám potzji. Ostatně má-li kdo z nás chut nechat se pro nic za nic zavřít, nikdo mu nebrání a má k tomu sterou cestu. Ale necht nesvádí k tomu jiné.

V sedmi dnech událo se troje veliké železniční neštěstí v samém okolí New Yorku. Nejžalostnější náseledky měla srážka výletního vlaku vracejícího se z Manhattan Beach. Porota, která vyšetřovala příčiny neštěstí, uznala, že správa železnice je za něj zodpovědná. Trať na několika místech prulce zahřbá a po obou stranách vae je zarostlé hustým křovím, tak že strojvedoucí vidí před sebe jen do malé vzdálenosti. Přítstí volba měla by jen nepatrný význam ohledně národní politiky, kdyby se nejednalo o státní ústavu. Bude voleno 175 delegátů do ústavodárného konventu. Republikáni chtějí za delegáty "at large" navrhnouti ty nejlepší muže, jako Depew, Root, gen. Porter, Jos. Choate, Cor. Bliss, ex-senator Everts a jiné.

Pozorovatel.

Car Alexandre na své cestě do Kodaně zastavil se v Litavě kde kladen byl dne 27. m. m. základní kámen ku novému velkolepému úpevněmu válečnému přístavu ruskému u moři baltickém, druhému tu Kronštatu. "Co prospěje Rusku jeho Kronštát na vysokém severu," smál se německý tisk od let: "vždyť jest v něm skoro po 6 měsících do roka loďstvo ruské uvězněno ledovou blokadou, zatím co my Němci můžeme s loďstvem svým volně operovati proti jižnějším pobaltickým břehům a provinciím ruským..." Nuže, tímto loupeživým choutkám svých bodrých "vezdy susedů Němcův" - Rusko konečně stavi hráz. Tří zeměpisné stupně jižněji - v Litavě, kde moře baltické nikdy nezamrzá, zřizuje si ku obraně své nový úpevněný přístav pro baltické loďstvo svoje a car Alexander III. zasněcuje dílo to manifestací, v níž praví: "Jsem přesvědčen, že z tohoto nového přístavu, jenž nikdy nezamrzne a jehož zbudování stalo se následkem vývoje mezinárodních poměrů Ruska nezbytným, loďstvo ruské odrazí každý pokus cizího loďstva, přiblížiti se k ruskému území, že jistě ruské vlajce klidnou vládu na těchto vodách ruských a že objeví se všude v čas, kdekoliv toho důstojnost moci ruské vymáhati bude!" Rusko mělo dosud na Baltě pouze jeden úpevněný přístav a tvrz, Kronštát, jež vystavěl Petr Veliký, aby kryl novou svou stolicí, Petrohrad. Význam Kronštatu zůstal od té doby neměnný. Ale za to změnil se význam a úloha ruského loďstva, jež zvláště za panování Alexandra III. mohutně vzrostlo. Kronštát následkem toho stal se těsným a nemůže vyhověti všem potřebám ruského válečného loďstva, tím spíše ne, že vody finského zálivu jsou větš částí roku zamrzlé. Vidělo se tedy potřebným zříditi nový vojenský přístav, který by ležel v mírnějším podnebí a dával loďstvu možnost pustiti páru a vyplouti na širé moře každou dobu, kdykoliv toho okolností vyžadovati budou. Za takové místo zvolena byla Libava, ležící 3 stupně jižněji a jejíž rejda nepodlehá zamrznutí. Libava bude mít ještě jiné výhody. Vojenský přístav jeji státi bude v tyle každého vojenského loďstva, které by vraziti chtělo do Baltického moře. Přítstí rok bude dokončeno prokopání severoněmeckého průplavu, jenž spojí Baltické moře se severním. Jím bude usnadněn přístup do Baltického moře nejen německému, nýbrž i každému jinému loďstvu, jež se bude moci vyhnouti Sundu, jenž není vždycky bezpečen a kde cizí loďstvo snadno naraziti může na překážky. Po prokopání průplavu Německo bude moci soustřediti své loďstvo buď v severním moři u Wilhemhafenu, nebo v Baltickém moři u Kielu a na ně opráve rozvinouti všechny své síly. Kdyby mezitím ruské loďstvo bylo zamrzlé ve přístavu kronštátském, německé loďstvo mohlo by bez závady blokovati ruské přístavy na Baltě a bom-

barbovati nechráněná města. Majlo vojenské úpevnění v Libavě, Rusko bude s to zmařiti operace nejen německého, nýbrž i spojeného loďstva a nebo vpusťiti je na vody Baltického moře, postaviti je mezi dva ohně. Vojenský přístav libavský rázem zmenší strategický význam severoněmeckého průplavu, na nějž Německo kladlo tak veliké naděje, že někteří němečtí šovinisté mluvili o Baltickém moři jak o moři německém. Věci se ale náhle změnilly a tž kámen, který byl položen jako základ libavského vojenského přístavu, je náhrobkem všech šovinistických nadějí Němců. Předběžné práce konají se v Libavě již třetí rok. Nyní pak budou tak zrychleny, že skoro za několik měsíců ruské loďstvo bude moci zimovati v Libavě. Tíhou lapidární dopadá mluva carova manifestu na zpupnost a chauvinism Průšáků, a zatím co takto krápkěj za krápkěj naplňuje kalich horkosti německých proti Rusku, chystá se středozemní loďstvo ruské ku bratrské schůzi s loďstvem francouzským v Toulonu a "Journal de St. Petersburg" vyslovuje nejvyšší potěšení úředního Ruska nad šťastným výsledkem voleb francouzských, kterými stálou republiku francouzské tak znamenitě úpevněna. V Berlíně nad tím divoce krouť očíma a péna vystupuje na rty potomkům divokých Cimbrů a Teutonů.

V baskických provinciích v severním Španělsku vypuklo povstání. Když španělský ministr-president Sagasta před 3 týdny odebral se do baskických provincií, kdež obyvatelstvo opětným zasáhnutím v jeho staré práva nanejvýš bylo rozčileno, pozdravem byl demonstrativním voláním: "At žijí tueros!" Od té doby tueristické hnutí nebylo rázu přímo hrozivé, až konečně došlo k náhlé vzpouře Basků v samém San Sebastianu, kdež královna na letním sídle Miramare prodlévala. I zámek její musel být vojskem obhráňen a vzpouřa stála i několik životů lidských, ale byla potlačena. Dlužno podotknouti, že tueros znamenají stará práva a staré privileje Basků, jež až do posledních dob aspoň částečně byly šetřeny. Baskům dopřávala se tím větší samostatnost ve správě provincie a krom toho nebyli nuceni ku všeobecné vojenské službě na obranu jiných provincií Španělska. Baskové Inuli ku svým právům a kdykoliv bývala práva ta ohrožena, karlisté dovedli Basky podnikiti ke vzpouře i proti samé vládní formě, aby razili cestu ke trůnu pretendentu svému, don Carlosovi. Když pak za Alfonse XII. poslední karlistické povstání bylo potlačeno, král v r. 1876 tueros z větší jich části zrušil. Další pokusy ve směru tom ohlašovaly se v posledná době a tím jistě v baskických provinciích, živěné dříve již novými, těžkými poplatky, jež více se rozmohlo. Vláda ve svých depeších po příkladu všech vládní poprávážnost vzpouře té, ale přes to jistě v baskických krajích není prasto povážílostí.

Změny v přírodě.

Vše v přírodě podléhá změně, i člověk. Ze spánku zimního příroda se probudila, na všech stranách klíeí nový život, vše pracuje plně, by shodilo se sebe břímě zimní. V člověku jeví se přechod ten stálým pocitem unavenosti, slabosti a ospalosti, různými výrazkami, člověku jest nevolno, tíží jej na prsa, nechutná mu jisti a on neví, jakou nemocí to jest střížen. Příčinou všech těchto příznaků jest krev; ta potřebuje posily a vyčištění. Každý člověk chce-li si zachovati zdraví, má bez meškání užívati dobrého léku a takovým jest Severův Krvěčistitel. Žádný lék se účinku jeho nevyrovná. Radíme upřímně každému krajanu, aby si opatřil výtečný Severův Krvěčistitel. Na prodej a všech obchodníků s léky za \$1.00

W. F. Severa, Cedar Rapids, Iowa.

Severův Balsám pro plícní neduhy jest neirozřetnější, protože nejlepší lékem v Americe.

Dr. August Hornig HAMBURGER TROPFEN DR. AUG. KERNIG HAMBURSKÉ :: KAP prot: nemocem krevním, nezázivnosti, nemocem žaludečnímu, nemocem jate, bolení hlavy, zdvihání žal, dyspepsii, obtížím zaživacím, žaludečím a čivním chor, žlučnatosti. Tě i proti: nemocem ženským. Bez odpora nejlepší prostředek. Cena 3 aneb 5 láhví za \$2.00; ve všech lékárnách dostupná. Za \$5.00 zaslá se celý tucet lahvy vyplacený. THE CHARLES A. VOGELER, BALTIMORE.

ŘIPANS TABULET REGULARE THE STOMACH, LIVER AND BOWELS AND PURIFY THE BLOOD. RÍPANS TABULET are the best Medicine known for Indigestion, Bloating, Headache, Constipation, Dyspepsia, Chronic Liver Troubles, Dizziness, Bad Complexion, Bvcentury, Offensive Breath, and all disorders of the Stomach, Liver and Bowels. Ripans Tablets contain nothing injurious to the most delicate constitution. Are pleasant to take, safe, effective, and give immediate relief. Price - Box (6 vials), 50 cents; Package (6 boxes) \$1.00. May be ordered through nearest druggist or by mail. Sample free by mail. Address: THE RIPANS CHEMICAL CO., 29 SPRING STREET, NEW YORK CITY.

Milovníkům střelby a hu FINE GUNS. Právě vydal jsem dva pěkné ilustrované knihy, totiž jeden zbraní střelby a druhý hudebních nástrojů. Dle těchto ceníků sobě každý vybral co potřebuje, a úplně lehnutím, že obrátí poctivě zboží za peníze. Každému, kdo si přeje a máš dopřati, ceníky ochotně zdarma. (19-) M. J. PŘIBR 498 S. Halstead St., Chicago

Do Saunders a okolních okr Rolníci, jenž přejí si učiniti pájčku na svých pozemky na nejlepší možněm způsobem státi majetek u spolehlivých společnostech nebo prodat farmu, přeplavni stky do západu, vymana děditvi ve v aneb bujili práce notářské druhu, kancel. a důvěrou obrátí se na ALOIS J. KUDR V PRVNÍM NÁRODNÍM BANK VE WAHOO. - NE

ÚPLNĚ ZDARMA. Má krásný NOVÝ CENNÍK 116t barvotiskové obrazy, velkory podrobností o pování našich harmonick a pian. Prodáváme je za HOTOVÉ. MÍRNĚ SPÍLATKY komukoliv. HARMONIE za \$35. PIANA za \$45. Pište si pro ceník CURNISH (19-17) Washington, New